

Nro. 11.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsbon, Pénteken Februáriusnak 5 ik napján
1802-ik esztendőben.*

Török Birodalom.

Régulta el tökélettelte vala azt a' Fényes Porta magában, hogy a' leg első kedvező alkalmazással az Egyiptomi Beyok határ nélkül való hatalmoknak veget vethessen, és szabad tettzése szerént uralkodhasson azon az Országon. — A' Frantzia seregeknek végső meggyőzetteések után leg első gonőjok is a' vólt a' Török Nagy vévérnek és Kapután. Basának, hogy a' Fényes Porta ezen régi feltételét eszközölheslék. Erre való nézve minden Beyok N. Kajróbá hivattak meg, egynéhanyat ki vévén, meg is jelentek, abban a' bizodalomban lévén, hogy ők előbbi méltóságos hivataljaikba vissza fognának helyhezteődni. Azonban, minekutánna a' Fényes Portá-

nak akarattját a' N. Vezér nékiek ki nyilatkoz-
tatta volna, néhányan közzülök elillantottak, má-
sok futásokban utól éretvén le apritattak, és ke-
vesen találtattak, a' kik a' Török Zultánnak vég-
zésével meg elégedtek volna. Ezek hogyha ál-
landók lesznek a' Fényes Porta eránt való hiv-
ségekben, zsiros hivatalokba fognak helyhez-
tetődni, de nem Egyiptomban, hanem más Tö-
rök Országi tartományokban.

Német Ország.

Monachiumból Jan. 17-ikén. Ennek a' város-
nak, a' múlt esztendőben tett Conscriptió szerént
48745 lélekre megyen a' népessége, a' kik közzé
mindazáltal, az itt őrizetben lévő 4700 katonák
is számláltattak. Az el múlt 1801 ik esztendő-
ben, a' születeknek 1281-re, a' meg hóltaknak
1757 re, az öszve párosodtaknak 375 re ment a'
számok. — Minthogy erőssen el tökélettelte azt,
ő Választó Fejedelemsége magában, hogy a' bi-
rodalmaiban még imitt amott talpon álló örökös
jobbágyságot tökéletessen el töröllye: arra va-
ló nézve minden tartomány béli Előjáróknak meg
parantsolta, hogy az ott lévő örökös jobbágyok-
nak számát és adaját jegyezzék fel, és ad-
ják bé. Annak ki jelentésére is szoros parantso-
lat által köteleztetnek a' közönséges tisztvise-
lők, ha el követték e' a' papok azt az intézetet,
a' melly szerént a' karátsony étzakáján tartatni
szokott isteni tisztelet, reggeli 5 órara tétetődött
által. Nemtsak az ezen rendelést által hágókat,
hanem még azokat az egyházi szolgákat is név
szerent fel kell jegyezni, a' kik ezen parantsolat
bé tellyesítésére a' magok halgatóikat intették,
hogy ekképen a' nem engedelmeskedők meg bün-
tetődjenek, az engedelmesek pedig mélióképen
meg jutalmaztassanak.

Regensburgból Jan. 19-ikén. A' Spirai her-

ezeg Püspök Ő Császári Felségének olly jelentést tett, hogy Ő Pápa Ő Szentségétől maga püspöki hivatalyának 10 napok alatt való le tételére parantsolatot vett volna, de hogy Ő azt válaszolja volna, hogy valameddig Császár Ő Felségének e' tárgy eránt való gondolatját nem tudja, Ő azt éppen nem mivelhetné. Mindazáltal hogyha kéntelen lenne azt mivelni, azért eredezik, hogy az Ő káptalanja, és más Rénus jobb partyán lévő egyházi institutumok a' Rénus bal partyán lévő jószágaiknak és jövedelmeiknek birtokába továbbra is hagyattassanak meg. — Egyfersmind azt is óhajtya a' nevezett herczeg püspök, hogy a' Német Birodalombéli Diéta is mind az ő maga dolgát, mind a' megyeijében lévő papságnak ügyét vegye fel.

Hamburgból Jan. 20 ikán: A' mi leg hiresebb Német Országi égvisgáló Tudósaink mindnyájan meg egyeznek már abban, hogy a' mostanában fel talált új planétának a' Mars és Jupiter planéták közt van az útja, a' hol még ekkoráig üres hely vólt. Közönségesen azt lehet mondani, hogy az *Uranuson* túl, a' melly minden plánéták közt leg távolabb van a' naptól, sok olly plánéták lehetnek még, a' mellyeknek látásokra vagy soha sem, vagy pedig csak azután leízen szerentsénk, minekutanna a' telescopiumok nagyobb tökéletességre vitetődnek. Mi voltunk azok a' szerentsés teremtések, a' kik 30 esztendő el forgása alatt a' tültagos égnek esméretében igen sokra mentünk. A' véghetetlen világ teremtojének igen sok gazdag országait találtuk fel e' világnak meg nem határozotatható tagasságában, a' mellyek az ő jószágának, böltsellégének, és hatalmának valóságos tanubizonyságai. — A' hajdani időkben a' balvanyozásnak játék laptaja vólt az astronomia, most pedig a' véghetetlen valóság ditsöllégének leg hathatosabb eszköze.

Nagy Britannia

A' Londoni 14-ik Januariusi tudósítások szerint, a' Gvadalupei Frantzia szigetben is revolutió ütötte ki magát, mellynek az oda való *Mulattak* az inditói, a' kik a' Szeretsenyeket is magok pártjára vonták (A' Mulatták sem nem fejelek, sem nem feketék, hanem sarga fekete színűek, és olyan szüléktől származnak, a' kiknek egyike féjér, a' másika fekete színű.) Ezek a' *Mulatták* La Crosse Generált és több Frantzia hadi tiszteket hivatalyaiktól meg fosztották, a' feje lakosokat nagy félelembe ejtették, és olly fel tételek vagyon, hogy ezentúl magok uralkodhassanak azon a' szigeten. — — A' St. Domokosi és Gvadalupei szigeteknek kétséges környülállásairól bizonyossan elegendőképen tudósítva vólt a' Frantzia Kormányzék, különben a' Bresti flottának oda való útját nem siettette vólna. — A' sarga pestises hideglelés még most is szakadatlanúl uralkodik a' napnyugoti Indiai szigetekben. — A' Surinami és Demerari Coloniákban igen sok embert temet ez a' gonosz nyavalya a' föld alá; a' Martiniquei katona őrizetet annyira meg fogyasztotta, hogy a' szomszéd szigetekből kellett fegyveres Szeretsenyeket oda küldeni. — Az oda való kikötő helyekben lévő hajók, elég matrozok nem lévén, hazájokba vissza nem jöhetnek; sőt a' mi több, sok olly hajók találtattak a' napnyugoti Indiai vizekben, a' mellyeken lévő emberek mind ki halván, a' szelek és habok által szabadon hanyattak ide 's tova.

Londonból Jan. 14 iken. A' mi nem régiben ben napnyugoti Indiába küldött segítő hadi és hajó seregeinkel együtt, 22 linea hajóból, 38 fregatból, 34 batallion gyalogságból, és egy regiment lovasságból áll a' mi ott lévő hadi és tengeri erőnk, a' melly nemcsak az oda való coloniaink tsendességének fenn tartására, hanem egyfers-

mind az oda ment Frantzia hadi és hajó seregekre való vigyázatra is úntig elegendő. — Mivel a' tehén hús egész Angliában igen drága: arra való nézve sok hizott marhát hajtanak az Orosz Birodalomból oda. Azon kemény parantsolat miatt, melly által a' Chinai uralkodó Császár az Opiumnak birodalmába való bé hordását megtilalmazta, a' Londoni napkeleti kereskedő Indiai Társaság 700000 font sterling nyereséget vesztett el esztendőnként. — Azon közönséges hirdetményben, a' melly ez ellen a' Chinai Birodalomban kiadatott, oly gonosz méregnek nevezetik az Opium, a' melly a' gonosz indulatoknak felgerjesztésére, és egyéb ártalmas következtéseknek szülesére alkalmatosságot szolgálhat.

A' Condei és Bourboni herczegek, a' múlt karátsony innépet a' Gróf Moira *Doningtoni* kastélyában töltötték el. Ez a' temérdek gazdagsággal biró Lord 150 körül belől lakó familiának, a' mellyek közt maga árendásai közül is sokan voltak, gazdag vatsorát és fényes bált adott új esztendő napján; egyszersmind 15 hizott ökröt vágatott és osztogattatott ki a' szegények közt.

Londonból Jan. 14-ik napján. Azok a' hajóseregbeli katonákhoz, a' kik a' Bantry - Bayban pártot ütött matrozoknak meg zabolazásokban nagy segítségül voltak, közönséges ditsirő levelet küldött az Angliai Admiralitás, és az Anglus hajókon nagyon meg keményítette a' hadi fenytéket. ~~*Porthsmouthben*~~ egy hajóseregbeli katonát csak azért, hogy a' káplarijának egy palatzkot hajított a' fejére, agyon lövetett, — Azon 14 matrozok között, a' kik a' *Gladiator* nevezetű hajón pártot ütöttek, tizenhároman halálra szententziáztattak. Ezek között egy *Collins* nevű, a' halálos szententiát tsendessen el halgatván, ilyenképen szólott maga biráihoz: „Szabad legyen, *ugymond*, en nékem, az itilő biráknak azon békelléges türéseket, és engedelmeffégeket, a' mely-

Iyet hozzám mutattak, meg hálálni. — Az én halálra lett szententziáztatásomnak igazságos voltát meg esmérem. — Hazámnak törvényeit és a' hajósergebéli feuyitéket meg sértettem; de a' mindenható Isten előtt mondom ki, hogy nekem még tsak elmémbe sem ötlött a' gyilkosságról való gondolat, az eget hivom e' részben tanúbizonyságúl, 's reménylem, hogy attól bünbotságot nyerek a' más világon. — Az isteni gondviselés védelmezze a' Britanniai szigeteket, 's tegye a' Kormányzékot szerentséffé. — Lelkemet Istennek ajánlom. — Erre a' több halálra szententziázott matrózok, mindoyájan fel szóval való *áment* mondtak. — Egy más közölök azt kívánta a' biráktól, hogy engedődjön nékie a' halálra való készületre egy kevés idő, és hogy szabad legyen rokoninak az ő holt teltét eltemetni. Ennek Vice Admiral *Mitchel* így felelt: A' mit kívánsz, nem töllem, hanem a' fellyebb valóktól függ. Töbnire mind a' 13 Irlandus volt. — Azt a' 100 hajóból álló kereskedő flottát, a' melly nádmézzel, kafféval, 's több e' félékkel volt megterhelve, napnyugoti Indiából Angliába vett úttyában, a' tengeri nagy szelvények mind széllyel szórtak.

Londonból Jan. 18 ikán. Azon 8 Szeretsenyekből álló regementeket, a' mellyeket a' Kormányzék ennekelőtte néhány esztendőkel a' napnyugoti Coloniáknak védelmezésekre felállított vala, most 4 regementre szorittya, attól felvén, hogy a' St. Domingói és Gvadeloupei Szeretsenyeknek nyomdokaikat azok is követni fogják. — Ambár vége van is a' Francziákkal való háborúnak, még is mindazáltal, még most is nagy szükség és drágaság van Angliában. — — Közönlégesen beszélik, hogy a' Londoni kikötő hely szabad kikötő helyé fog tétetődni, azért, hogy az által minden kereskedő helyeknek, az ellen való tusakodása és irigysége meg szönnyön.

Illyenképen azokért a' portékákért való adó, a' mellyek Angliában el nem adódnának, egészen meg szűnne. — Közönségesen abban a' gondolatban vagynak a' Londoniak, hogy mikor senki nem is vélné, akkor fog az Ammiensi végképen való békeffég közönségesfé tétetödni. — Annál bizonyosabb nints, hogy már minden föbb tzik-kelyekben meg egyeztek a' békeffég dolgában fáradozó felek.

Frantzia Respublika.

Egy Párisi közönséges újságban illy furtsa anekdotát olvasunk. Egy hadi tizt és egy polgár, egy asszony személly miatt közönséges helyen ölzve háborodván, amaz a' következett napra egy szál kardra hivta ki a' Boulognei erdőbe a' másikat. — Más nap reggel a' tizt szállására menvén a' polgár, hideg vérrel így szóllott nékie: „Kigyelmed katona tizt, én pedig Apatikarius vagyok; Kigyelmed jól tudja a' kardot és pistolyt forgatni, én pedig az én pikfemet. Itt van két pilula, egyik méreggel van elegyítve, a' másik pedig ártatlan, válassza ki Kigyelmed magának, a' mellyik tettzik, 's nyelje le: én is le nyelem a' másikat. — Ezen a' különös feltételen el nevetvén magát a' tizt, maga megbántodásáról el felejtkezett, és jobb fölöstökömrö hivta az apatikáriust, mint sem ez ötet.

Párisból Jan. 19 ikén. — A' belső dolgokra ügyelő minifter, polgár Chaptal, egy Hager nevü Német Tudóst, a' ki egy Chinai lexicont akart Londonban nyomtattatni, Párisba hivta meg, olly igiretet tévén nékie, hogy azokat a' sok materiálékat, a' mellyeket azon végre néhai *Fourmont* gyűjtögetett vala, és most a' Párisi nemzeti Bibliotékában vagynak, fontos igyekezetének eszközésére, vele közleni fogja. El is ment a' nevezett tudós ember Párisba, és már 80000 Chinai be-

tüket mettetett fa táblákra, sőt a' mint írják, bé is ment már ez a' Lexicon a' könyv fajtába, és nem az ő maga, hanem a' Fr. Respublika költségén nyomtatódik ki, még pedig, a' mint képzelné lehet, igen fényes készüléttel. — Egy olly igen régi és nevezetes nemzet, mint a' Chinai, a' mellyel a' leg nevezetesebb Európai nemzetek kereskedésbéli társaságban élnek, mindenkor érdemes arra, hogy az ő nyelveket, ambár igen nehéz legyen is az, meg tanulják,

Magyar Ország,

Nagy Váradról, Jan. 11-ik napján. A' Bihar Vármegyei katoná Circulusban fekvő katonaság taplalásának meg könnyebítése végett, azon Tek. Megye igen érdemes első All Ispanyának, Titt. *Péchy Imre* Úrnak hathatos munkássága után, azt végzették az [oda való nemes Karok és Rendek, hogy valamint a' tehén hús, úgy a' bor is oltsóbb árron adattasson a' katonaságnak mint másoknak, és hogy a' több szükséges eleséghez is könnyebben juthasson, a' N. Várad eggyesült Orsz Püspök Fő Tiszt. *Drabant Ignác* Ö Excelentiája 500, a' Megyebéli Cath. Püspök *Kondé Miklos* Ö Nagysága 1000, a' N. Várad T. T. Káptalan pedig 500 Rh. forintokat ajándékoztak az ott lévő katonaságnak, a' kiknek követésre méltó példajok által valamint a' több Papság, úgy a' Nemesség is fel buzditván, magok felebaráti szerezeteknek sokféle tanúbizonyságait adták.

Hasonló jóltévő indulat lelkesítette Poson Vármegyének Tekint. Statusait és Rendjeit, a' kik a' jelenvaló szük időt, drágaságot, és az ott cantinorozó katonaságnak sok történetekben meg bizonyított érdemeit gondolóra vévén, magok közt 2000 forintokat, sok mindenfelé hüvelykes veteményt, 's egyéb eleséget gyűjtöttek öltve,

's azokat olly véggel szolgáltatták a' Nemes Regiment kezébe, hogy a' szükölködő katonaságnak szükségeit nemünémüképen kevesithesse.

Elegyes Tudositások.

Karlsruhéból Jan. 11-ikén. A' Bádeni örökös herczegnek reménytelen halála szomorú gyászba ejtette a' Bádeni herczegséget. — A' meg hólnak bé balzsamomozott szive Stokholmból ide hozatott, és a' herczegi kriptába tétettetett le. — A' Monachiumi Vál. Fejedelmi udvar hat hólnapra való gyászt öltözött magára.

Pétersburgból Jan. 1-ső napján. I. Sándor Császárnak meg határozott akarata az, hogy a' *Lieflandiában*, nevezetessen *Dorpatban* fel állított Univerzitást men-él hamarabb virágzóvá tegye. E' végre azt is el végzette, hogy igen tudós, és nevezetes férfiakat hívasson oda Professo-roknak, a' kiknek nagy fizetések fog lenni. — Ennek előtte valamint Kurlandiából, ugy Lieflandiából is a' Német Országi nevezetesebb Univerzitasokra ment a' tanuló ifjúság.

Néhai II. Katalin Orosz Császárné, 1792-ikben 10000 rubelt adott azoknak a' Colomnailakosoknak 10 ezrtendőre költsön, a' kiknek hajlékjaik porrá égtek vala. Ennek a' summának vissza fizetésére most lévén a' meg határozott idő, I. Sándor Császár a' fizetés idejét még 10 ezrtendővel hosszabította meg kegyelmessen.

Brüsszelből Jan. 20-ikán. Tsak nem minden nap kúrirok mennek itt keresztül Berliobe, Hollandiába, Pétersburgba és Párisba. — A' ma *Amiensből* hozzánk jött levelek azt beszélik, hogy minden óran várják a' definitiva, az az, a' végképen való békességnek kéz aláírással leendő meg erősítést, és hogy azok az ágyúk, a' mellyeknek durogásai által ez az örvendetes hír ki hirdetődik, már kézzen is állanak. — Az ott lévő Hol-

landiai és Portugalliai követek is jelen voltak, a' Frantzia és Ang'us tellyes hatalmú minisztereknek végső gyűléseikben.

Straszburgból Jan. 23-ik napján. A' Lyoni fabrikánsoknak olly kellemetes újsággal kedveskedett a' Fr. Fő Conzul, hogy a' Frantzia tellyem materiákat az Orosz Birodalomba ismét szabad leszen bé hordani. — A' Baváriai Vál. Fejedelem, és a' Hesszen Darmstadti Landgrofot az eránt tudósította leg közelebb a' Frantzia fő Kormányzók, hogy a' Rénuson túl birt, de már a' Fr. Respublikával öszve kaptolt tartományaiknak ki költözött lakosi eránt meg nyugtató végzések tétetődtek, de hogy az általok kívánt compensation még sok nehézség alá van vetve. Mennél erősebb lábba áll a' köz tsendesség Frantzia Országban, annál jobban közelget a' Fr. nemzet előbbi szokasaihoz. Tizenkét esztendőtol ólta nem innepelték meg az új esztendőt fényesebben, mint most,

Londonból Jan. 20 ik napján. Néhány esztendővel ennekelötte, egy sok tapasztalású Orvosokból álló tudós Társaság állott itt fel, a' melly a' tehén himlővel való bé óltásnak következéseire szorgalmatosan ügyelt. Ez a' Társaság maga öszve gyűjtött tapasztalásait most nyomtatás által is közönségesse tétetvén azt jegyzette meg, hogy 6000 tehén himlővel bé óltott gyermek közül csak négy holt meg, ezek is pedig nem a' tehén himlőnek mérge, és rossz következései, hanem más testekben lappangott nyavalyák miatt. — Azon 10000 gyermekek közül pedig, a' kikbe a' tehén himlő bé óltás után, a' természetes, avagy inkább az Arabiai himlő is bé óltott, egyetlen egy sem himlőzött meg. — Nem elegendő tanúbizonysága e' ez a' tehén himlővel való bé óltás hasznainak? Nintsenek e' annak közönségesse való bé vételére elegendő indítókaink?

Lyonból Január. 18-ikén. Lehetetlen a' most városunkban lévő örömet és vigszágot ki beszélni, a' melly a' revolutió alatt, sok ideig a' legkegyetlenebb, és emberhez nem illő tselekedeteknek piatza vala *Collot d'Herbois*, 's több ő hozzá hasonló vérfzopó emberöknek idejökben. — A' Fő Conzul naponként audientiát ad a' déli Osztályokból ide hivatott Préfectusoknak, és sok hasznos tárgyakról beszélget velek. Az Ardechi Osztályok' küldötjeiknek azt javasolta, hogy a' válszon fejeretésének új módját (a' mellyet tudni illik, a' mostani belfő dolgokra ügyelő Frantzia minister polgár *Chaptal* talalt fel nem régiben, és a' mellyet mi is a' Mezei Gazdaságról szóló újságainkban minden óran közleni fogunk Erd. Olvasóinkal) vegyék bé, a' melly sem költségbe, sem időbe nem kerül annyiba, mint az eddig való fejerítés módja, és nem marad annyi mezőség haszna vehetetlen mind eddig.

Brüsszelből Jan. 18 dik napján. Az el múlt 1801-ik elztendőt a' közönséges békefég, a' jelenvaló 1802 ikat a' sok viz áradások, a' kemény tél, és a' szörnyü tengeri háborúk tették nevezetesekeké. — Ismét sok hajó törések történtek a' Belgiomi partok körül. Az árvizekkel bé fedett Hollandiai környékek vastag jegekkel boritattak bé, és az által fúrt töltéseket lehetetlen a' kemény idő járása miatt meg jobbitani. — *Párisban* visitkártyák helyett rézbe metzett képeket küldik a' jó barátok egymásnak. — *Kotzebuének* illy tzimü új könyvét: *Életemnek leg nevezetesebb esztendéje*, az Orosz Birodalomba is szabad bé vinni, mellyből a' tettik ki, hogy annak a' foglalattya *Petersburgnak* is tettik.

Másodszori Tudósítás

Ez előtt másfél elztendővel jelentettem, sőt le köteleztem magamat mind a' két Magyar Ha-

za előtt, hogy a' *Struve Asthenomakrobiótikáját* vagy a' gyengye élet meghosszabbításának, és a' gyógyithatatlan nyavalyák húzásának a' mester-ségét Magyar nyelvre által fogom fordítani: ezen kívül hogy Jegyzések formájában a' *Brown*, a' *Reil*, a' *Röschlaub*, és a' *Darwin* állításait le fogom írni; azért, mert már azokról a' mi Hazánkban is minden beszéll, azonban azok más nemzeteknél közönséges irások által tudva vannak. — Ezen említett ígéretem terhes lévén, azonban az orvoslás gyakorlása, mint legelső, és legfőbb foglalatosságom, töllem sok időt elhúzván, szavamam mind ez ideig nem tellyesithettem. — Mostan pedig már csak ugyan reá mentem az említett Munkának az elkészítésére, sőt annak egy-néhány hetektől fogva a' sajtó alá tétettetésére is. — Mivelhogy pedig ez a' munka III Részekből, és Nemetül LXII árkusokból áll; ezenkívül az én Jegyzéseim az első Részben magánál az egész Textusnál 4 árkussal többre mennek; e' mellett a' többi Részekben is tettem Jegyzéseket: tehát a' munka éjjel nappal mind egyre nyomtattatván is hamarább el nem készülhet, hanem csak a' következő időkre: u. m. az Első Rész a' most leg közelebb következő *Jósefi*, a' Második Rész, a' *Medardusi* = a' Harmadik Rész az *Augustusi* = Pesti vásárra. — Ezek szerint, minthogy a' Hazafiakat már régen függőben tartom; a' mi pedig leg nagyobb, minthogy ennek a' munkának az Első Részében a' Tehén himlőt, vagy inkább a' Tehén kiliseket (*Kuhpocken*) le - irtam, a' mellyeknek a' beoltogatása napról napra a' Hazában szemlátomást jobban labra kezd kapni; következésképpen az azokról való tanításnak is mennél hamarabb a' Hazafiak kezébe való jutása elmúlhatatlanul szükséges: tehát most Jósefi Pesti vásárkor a' Munka Első Részre készen lévén, ezt az Első egy Részre is különösen magában már fogom árultatni; és ugyan

akkor már más helyekre is az Országba elküldözni; de olly formán, hogy a' ki ezt az Első Részét megveszi, a' Második Részért is akkor fizessen meg előre; ne hogy a' munkaidővel tsonkán maradjon. — A' munka Első Rélye ezeket foglalja magába: — 1. Az *Asthenológiát*, vagy a' Gyengeség okainak a' le írása. 1. *Tzikkely*. Az *élhetőségről* (*principium vitæ*, a' mit *Hufeland* Élet erőnek nevez) való gondolatok — a) Az elő eszközos alkatás, vagy az élő eszközos tett — b) Az izgatók. Az élhetőség feltartására való feltételek. Az eleven előeszközos alkatás. Bézáró Jegyzések az élhetőségről és a' halálról — 2. *Tz.* Az élet gyenge állapotjáról. A' gyenge élet következés. Az izgatóktól, az előeszközos alkatásától függ az élet. Az élet értelme. — 3. *Tz.* A' gyenge élet Jelei. A' gyenge élet közönséges Jelenései — 4. *Tz.* Különös fundamentomai, és ismértető jelei némelly előeszközosokban, és azoknak a' seregeiben lévő gyenge életnek. — 5. *Tz.* Tavol lévő okai a' gyenge állapotnak. — 6. *Tz.* A' Nemzet, és az életidőszakai gyengesége. — 7. *Tz.* A' gyengeségtől származó nyavalyák — 8. *Tz.* A' gyengeségnek az élet tartósságához való arányúsága. — A' magam Jegyzéseiben le irtam, a' tehén kiliseket (*kuhpocken*). Ez már ki is ván nyomtatva régen, és kezdődik a' Könyv 19 oldalán, és tart a' 61 oldaláig, és így maga a' tehén kilisekről való tanítás 3 árkusokból áll, de sűrű cursiva betűkkel nyomtatva. Itt irtam: — 1) A' tehén kilisnek a' nevéről. 2) — a' feltalálásáról. — 3. az eredetéről. — 4. a' formájáról — 5. kaphat e' tehén kiliseket valakí egyszernél többször? vagy meg foganszik e' a' tehén kilis valakin azután is, minekutánna az már egyszer himlős lett volna? — 6. El ragad e' a' tehén kilis egyszernél többször? — 7. Azokról a' tessen vólt ki ütésekről, a' mellyek a' Londoni Isptályban a' beóltott tehén kilisekkel együtt a' bőr-

re ki jönni tapasztaltattak. 8. Nehéz e' a' tehénkilist Angliából elterjeszteni? — 9. A' tehénkilis óltására tüzlozó rendelésekről. — 10. Szükséges e', hogy valami hideglelés mutogassa magát a' testben, az arról való bizonyos léteire, hogy a' tehénkilis ellent fog állani a' himlőzésnek — 11. A' tehénkilis és a' himlő ugyanazon egy nyavalyák e', és csak a' formájokban különböznek e' egymástól? — A' tehénkilis oltogatásának, a' himlő oltogatása felett való egyenesebb, és mellzébb lévő hasznai — 13. Lehet e' valami ellenvetést találni a' tehénkilisezés ellen? — 14. Vagynak e' olyan történetek, a' mellyekben a' tehénkilisek után a' himlő ismét elragadt volna? — 15. A' tehénkilis béoltását illető némelly Jegyzések — Ezt a' tehénkilisek leírását ki nyomtatva az Országban már sokan el is kérték tőlem, és ki is adtam előre, míg a' Könyv többi Része ki jönne; sőt a' minap egy Orvosjó Barátomnak is által adtam azt; és így ezt már sok helyeken hasznokra is fordították a' Hazafiak — minthogy még magyarul a' tehénkiliseket senki előttem le nem írta; a' Hazában pedig mindenfelé igyekeznek ezeknek a' béoltását elterjeszteni. — A' többi Jegyzéseim a' *Brown* életét, tudományát, a' *Röschlaub* magyarázatát, a' *Reil* állításait foglalják magokba. — A' Könyv II-ik és III-ik Részéről annak idejében fogom előre tudósítani a' Hazafiakat — Németül a' *Struve Aszhenomakrobiotikája* III Részének az árra 5 Rf. 18 krájtzár híján; én pedig kedves Nemzetem iránt való kötelesség és szeretet, 's nem a' nyereség lelke által vezéreltetvén, ámbár az igen sok munkámban került, 's másfél esztendeig dolgozott Jegyzéseimmel meg is bővitettem azt: mind azon által az egész Munkát három forintokon fogom adni: de csak azoknak, a' kik engemet meg bírálván, Részenként most Jósefi, azután Medárdusi, 's végre az Auguszi Pesti vá.

sárkor fogják ezt szedni, és venni; és egy Ré-
szért mindég előre fognak fizetni — Felhagyom
pedig magamnak azt a' szabadságot, hogy egész-
szen készen lévén a' Munkának mind a' III. Ré-
sze, azoknak, a' kik azt nem szedték Részenként
szabad akaratom szerint más árát szabhattam —
Most tehát a' Józsefi Pesti vásárkor fog ennek a'
Munkának az Első Részét árúztatni, de úgy, hogy
a' kik ezt a' Részt megveszik, akkor egyzersmind
a' II. ik Részért is megfizessenek, és így két Rfo-
rintokat fognak le fizetni; és ugyan ezek a' Ha-
zafiak a' II. ik Részt fogják Medárdusi Pesti vá-
sárkor ingyen kapni; de akkor ismét előre tar-
tozzanak a' III. ik Részért megfizetni. És végre
az Augusztusi vásárkor ugyan az előre fizető Ha-
zafiak, a' III. ik Részt ingyen fogják kapni. —
Most Józsefi Pesti Vásárkor fog ez a' Munka ta-
láltatni — *Pesten*: Weingand, Kilian, és Kis István
Könyváros Uraknál. — Magánál a' fordítóknál;
a' ki lakik a' Magyar Általában, Komlósi nevű
órásnál. — Külömben pedig Magyar Országom
mindenütt azokon a' helyeken fog találtatni az-
után ez a' Munka, valahol csak a' *Hufeland Ma-
krobiotikája* árúztatott; csak éppen azt kéri ki
magának a' fordító, hogy azon Jó Baráttjai, a'
kik az ő kerésére a' Hufelandot már kétszer a'
kezekhez venni méltóztattak, most ismét ha ezt
az *Athenomakrobiotikát* is kezekhez venni méltó-
ztatnak, ne sajnállyanak most Józsefi Vásárkor
Pestre bizonyos alkalmatosságokat a' fordítóhoz
igazítani, egy levelkével együtt; a' mellyben ir-
ják is meg, mintegy hány nyomtatványt kíván-
nak. Mert könnyebb egy embert soknak, mint
egy embernek sokat, kivált vásárkor felkeresni.
— de ezt azért is akarom illy formán rendelni,
hogy valami módon valakinek terhére ne lehessék
az Exemplárok eladattatásával — a' mi nem
szélom; sőt ellenben a' Hazafiak hasznát keresem

ebben is, nem a' magamét, a' mint eddig is azt meg bizonyítottam. Erdély Országába pedig Kolosvárra, a' P. P. Piaristák Collegiumába, Pater Dani Sigmund Prof. Urnak a' kezébe küldök Exemplárokat; azért a' kik Erdélyben venni akarnak a' nevezett Úrhoz irjanak. — Végre akárkinek adok itt Pesten, de magam, tiz Exemplárokat úgy, hogy előre fizessék meg tsak kilentzért, 's a' tizediket ingyen reá adom.

Pesten, Jan. 23-ikán 1802.

Dokt. Kovács.

Jelentés.

Egy két 8-ad rétből álló tudósítást küldünk most a' Magy. Kurir mellett, melly a' Tehén Himlőnek bé óltásáról szól, és sok nagy tapasztalásu Orvos Doctoroknak iraszaiból szedegettetett öszve, és a' Szerzőnek tulajdon tapasztalásaival is meg bővitetett. Én magam is által olvastam ezt a' kis munkátskát, még minekelőtte a' könyvsajtóba adatott volna, és valójában méltónak találtam arra, hogy a' nyomtatás által mind a' két Magyar hazában közönségessé tétetődjön. — Az ehez járuló rézre mettzett, és eleven szinnel festett képen a' gyermekbe bé óltatott Tehén himlő, a' bé óltásnak első szempillantatjától fogva, annak végső végződéseig elő adatik, a' mellyen kiki láthattya, minemü decursusa szokott a' Tehén Himlővel való bé óltásnak lenni. Ebből a' fontosan és szép Magyarsággal irott munkátskából nem tsak az Orvosi tudományt nem értő személlyek, hanem még azok a' Seborvolok is fokot épülhetnek, a' kiknek a' Tehén himlő bé óltás mesterségének tanulására alkalmatlóságok nem vólt.